

GRUP DE SALUT TERRASSA NORD

GRUP DE TREBALL

FORMACIÓ DE FORMADORS

ICE - UAB

SERVEIS IMPLICATS: EDUCACIÓ I SANITAT

TERRITORI: EL D'INFLUÈNCIA DELS C.A.P.s I DELS IES IMPLICATS

INICI DE L'ACTIVITAT: CURS 1996-1997

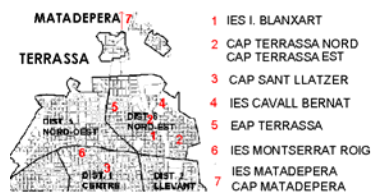
NIVELL EDUCATIU: ESO i ESPO

MUNICIPIS: Terrassa i Matadepera (Vallès Occidental)

Participants en el grup: Personal docent i personal sanitari

A nivell escolar hi participen: A nivell sanitari hi participen:

- IES Investigador Blanxart,
  - IES Cavall Bernat
  - IES Matadepera
  - IES Montserrat Roig
  - EAP de Terrassa
- CAP Terrassa Nord i CAP Terrassa Est
  - CAP Sant Llàtzer
  - CAP Matadepera

• El territori és el referent bàsic per definir la població d'influència.

• Des dels dos serveis, l'escolar i el de sanitari, es treballa amb la mateixa població.

Objectiu:

Oferir als professionals sanitaris i docents que exerceixen la seva activitat professional amb els adolescents del territori d'influència dels Centres d'Atenció Primària, un marc de coordinació i col·laboració per desenvolupar programes globalitzats d'educació per a la salut i promocionar hàbits saludables en la joventut

Per aconseguir-ho, cal:

- Avançar en el coneixement del contingut i metodologia de treball dels dos col·lectius professionals implicats, al voltant dels continguts relacionats amb la salut adolescent.
- Establir mecanismes àgils i directes per connectar a la pràctica els serveis sanitaris amb els serveis educatius.
- Explorar línies de col·laboració entre el personal sanitari i el personal docent per desenvolupar més i millor projectes de salut escolar a la secundària.

Explorar línies de col·laboració entre el personal sanitari i el personal docent per desenvolupar més i millor projectes de salut escolar a la secundària.

Respecte continguts:

- La presentació de la Unitat D'Atenció Adolescent a la comunitat escolar de cada IES.
- Les intervencions a grups d'alumnes i/o de pares i mares
- L'elaboració de materials curriculars.
- Les intervencions directes de la unitat amb joves que han estat derivats des dels centres, generalment per la professional de l'EAP.

Respecte la dinàmica de treball i relació:

- El CAP és el referent en l'educació per viure en salut dels adolescents.
- El CAP és un centre de recursos per a desenvolupar programes de salut en els centres educatius.
- El personal sanitari assessora en la programació, elaboració i valoració de materials d'aula per al tractament dels temes de salut.

Caracterització del treball:

•El treball del grup és el que els docents implicats fan als seus IES i el que fan a les consultes del CAP el personal que en forma part. Les sessions de coordinació i seguiment es centren en fer una revisió de l'estat del treball realitzat i, a partir d'aquí, anar decidint el contingut i el format de les intervencions futures.

•El treball es basa en definir per a cada IES, parelles de professionals, un docent i un sanitari del corresponent CAP, reconeguts per als respectius centres i que van regulant i revisant les condicions per ajustar l'activitat de la manera més contextualitzada i compartida possible.

•Els professionals que formen cada parella orienten i donen suport als centres escolars i als seus professionals per tal de facilitar la incorporació de programes de salut en els currículums escolars i en les activitats complementàries.

•També, aquests professionals treballen per ajudar a ampliar la intervenció preventiva i terapèutica de la unitat d'atenció a l'adolescent, tenint molta cura, per tant, de no afegir passos innecessaris sinó de treballar des de la pràctica i per a la pràctica.

La Unitat d'Atenció a l'adolescent del CAP Terrassa - Nord

HIPÒTESIS DE TREBALL

•L'adolescència és un procés de base fisiològica. En un 2% dels casos cal intervenir, però en tots els casos cal donar suport, tot i que el jove consulta poc.

•L'entrevista clínica és un element útil per a treballar la problemàtica adolescent.

•La resolució amb èxit del procés adolescent és una base important per a la salut en la vida adulta.

•L'equip pediàtric es troba en una situació de privilegi per poder intervenir en l'adolescència.

UNITAT D'ATENCIÓ A L'ADOLESCENT

CONSORCI SANITARI DE TERRASSA
CAP TERRASSA NORD

L'adolescència és un període del desenvolupament de la persona en el qual es produeixen molts canvis (intel·lectuals, de creixement, de maduració sexual, etc.) i no és estrany que puguin sortir alguns problemes al voltant d'això.

Si tens un problema relacionat amb la teva salut o algun dubte sobre:

- Desenvolupament
- Acceptació dels canvis del teu cos
- Afectivitat: relació amb la família
- Alimentació
- Obesitat
- Lleure i esport
- Adaptació a l'escola o al treball
- Relació amb els amics o la parella
- Dependència de substàncies tòxiques (tabac, alcohol o altres)
- Sexualitat
- Risc d'embaràs
- Malalties de transmissió sexual

Pots consultar directament el nostre grup, especialment preparat per ajudar-te a resoldre els teus problemes de salut.

No et cal fer canvis de metge.

Contacta al telèfon **93 731 02 68** de 12 a 14 h, o de 18 a 20 h, i demana pel **GRUP D'ADOLESCÈNCIA**.

També pots establir contacte personalment als locals del CAP TERRASSA NORD dins el mateix horari.

Pots venir sol o sola, o amb els teus pares.

Et garantim acollida, respecte i confidencialitat.

CAP TERRASSA NORD
UNITAT D'ATENCIÓ A L'ADOLESCENT
TEL. 93 731 02 68

L'adolescència és un període del desenvolupament de la persona en el qual es produeixen molts canvis (intel·lectuals, de creixement, de maduració sexual, etc.) i no és estrany que puguin sortir alguns problemes al voltant d'això.

Si tens un problema relacionat amb la teva salut o algun dubte sobre:

- Desenvolupament
- Relació amb els amics o la parella.
- Acceptació dels canvis del teu cos
- Dependència de substàncies tòxiques (tabac, alcohol o altres)
- Afectivitat i relació amb la família
- Sexualitat.
- Alimentació
- Risc d'embaràs.
- Obesitat
- Malalties de transmissió sexual
- Lleure i esport.
- Adaptació a l'escola o al treball.

Pots consultar directament amb el nostre grup, especialment preparat per ajudar-te a resoldre els teus problemes de salut.

No et cal fer canvis de metge.

Contacta al telèfon 93 731 02 68 de 12 a 14 h del matí o de 18 a 20 h de la tarda i demana pel GRUP D'ADOLESCÈNCIA

També pots establir contacte personalment als locals del CAP. TERRASSA NORD dins del mateix horari.

Pots venir sol o sola, o amb els teus pares.

Et garantim acollida, respecte i confidencialitat.

RESULTATS (1-9-99 a 1-9-02)

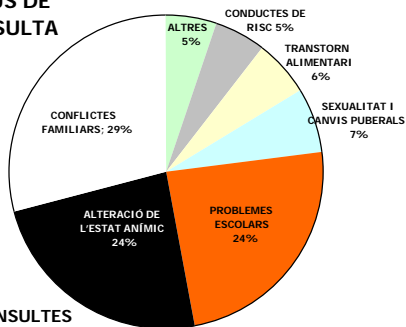
231 pacients

- 57% sexe femení
- 15% de 12 a 14 anys
- 35% de 15 a 16 anys
- 18% de 17 a 18 anys
- 15% > de 18 anys
- 27% sense dades d'edat
- 34% d'altres per resolució

PROCEDÈNCIA

- 53% Professionals sanitaris
- 25% IES
- 9% EAP
- 7% Altres procedències
- 4% Propaganda
- 2% Altres pacients

MOTIUS DE LA CONSULTA

SOBRE 377 CONSULTES

RESOLUCIÓ DELS MOTIUS DE CONSULTA

- 38% Deixa de venir
- 34% Alta per resolució
- 21% Alta voluntària
- 7% Derivacions

Què més cal fer per atendre millor als adolescents a l'atenció primària?

- Instituir un control de salut als 16 i 18 anys, priorititzant l'entrevista sobre hàbits saludables.
- Crear un espai de consulta específica per als adolescents amb professionals formats i fer-ne difusió.
- Aprofundir en el coneixement d'aquesta etapa de la vida que caracteritza el procés de convertir-se en persona.

L'ENTREVISTA

La nostra entrevista amb l'adolescent serà terapèutica si:

- Creiem en el seu projecte personal.
- Som capaços de comunicar-li aquest sentiment.
- L'ajudem a elaborar les dificultats, mitjançant l'anàlisi de les situacions que ens planteja.

Ep, nois i noies!
Sabeu cuidar el vostre
cos i la vostra salut?!

**HÀBITS SALUDABLES
A LA
JOVENTUT**

HÀBITS D'HIGIENE

Duixa diària, sobretot
després de l'esport

Rentat-se les mans amb
aigua i sabó abans de menjar
i després d'anar al WC

Canviar-se la roba i usar
calçat adient per a cada
activitat i cada temps

Rentat-se les dents després
de les àpats, sobretot abans
d'anar a dormir

Dormir un mínim de 8
hores

Higiene postural: seu
correctament i posa
l'esquena dreta

ALIMENTACIÓ EQUILIBRADA

Fes 4 àpats al dia: Esmorzar a casa
Dinar
Berenar
Sopar

Al llarg del dia procura consumir:

Llet i derivats
Cereals
Carn, peix,
ou, ...
Oli
Fruites
Verdures
i llegums

Beu aigua

Controla el consum de llaminadures,
fast-food, pastisseria industrial, etc..

CONSELLS DE SALUT

- Fes esport amb mesura
- Passa del tabac, l'alcohol i les drogues. Informa't!
- Coneixes el preservatiu? No vols riscos? Informa't!! Gaudeix la teva sexualitat.
- Alerta amb els accidents de moto, bici, platja,...
- Aprèn a estar bé amb tu mateix
- Estima't i estima
- Si ara tens en compte la teva salut, a la llarga ho agrairàs

LA SALUT ÉS ESTIMAR, TREBALLAR I GAUDIR

EL PLA DE TREBALL ALS IES

PUNT DE REFERÈNCIA: EL CONCEPTE DE SALUT

- És l'absència de malaltia
- És un estat de complet benestar físic, mental i social
- És ser capaç d'estimar, de gaudir i de treballar

FACTORS QUE AFECTEN LA SALUT

- L'ambient físic, social, cultural i econòmic
- L'herència
- Els trets característics de la salut de la comunitat
- Els serveis de salut
- Els estils de vida

TEMES QUE ES TREBALLEN

Aquest concepte de salut global i integral, exigeix prioritzar el **desenvolupament personal**, que es treballa de forma transversal a partir d'altres temes més específics:

- Sexualitat i afectivitat
- Alimentació i nutrició
- Hàbits higiènics
- Prevenció d'accidents i oci
- Prevenció de drogodependències

TEMES SEGONS ELS NIVELLS EDUCATIUS

1r i 2n ESO

- Tabac i alcohol: Programa PASE
- Canvis puberals. L'adolescència.
- Higiene corporal i higiene bucal.
- Informació i administració de vacunes

3r ESO

- Tabac i alcohol i altres drogues
- Taller de sexualitat i afectivitat
- Hàbits de salut a l'adolescència

4t ESO

- Programa SIDA I

1r BATXILLERAT

- Desenvolupament personal: confiança i recursos personals.
- Problemes al passar de l'ESO al Batxillerat: estrès davant la presa de decisions, el procés de maduració personal.
- Programa SIDA II i altres malalties de transmissió sexual

LES DERIVACIONS D'ALUMNES

El personal de la Unitat d'Atenció a l'Adolescent del CAP. Terrassa Nord atén l'alumnat que hi va derivat pel professional de l'EAP que treballa amb els tutors, coordinadors i direcció dels IES.

L'alumnat també pot utilitzar lliurement el servei de la Unitat de l'Adolescent sense necessitat que hi sigui derivat.

CIRCUIT DE DERIVACIÓ

•Quan en un IES es detecta un adolescent en situació de risc es deriva a la Unitat d'atenció a l'Adolescent a través del professional de l'EAP adscrit al centre.

•Sempre s'intenta implicar a la família però, si això no és possible, es deriva l'adolescent sol. Millor que demani hora ell mateix, tenint en compte que serà en el termini d'una setmana.

•Si el docent considera que la intervenció és urgent, es posa en contacte directament amb el professional sanitari adscrit al seu centre per poder fer l'atenció de forma més immediata.

•Les intervencions inicials i de seguiment de docents i sanitaris, respecten les seves competències professionals i els respectius codis deontològics.

SIGNES D'ALERTA. ADOLESCENTS EN RISC

- Adolescent que s'aïlla
- Apatia i malestar general
- Deteriorament de la memòria, l'atenció i la concentració
- Canvis molt freqüents d'humor (eufòria, tristesa)
- Autoestima baixa, culpabilització i automenyspreu
- Descens del rendiment acadèmic
- Idees de mort o de suïcidí
- Pors excessives i injustificades
- Vinculació familiar excessiva
- Resistència a les relacions socials
- Perfeccionisme
- Comprovacions innecessàries i rituals absurds
- Desobediència sistemàtica
- Absentisme escolar per malaltia
- Fer campana
- Agressions físiques freqüents
- Robatoris. Mentides freqüents
- Crueltat
- Conductes sexuals inadequades
- Discurs verbal estrany, inusual, idees estranyes
- Deliris i al·lucinacions
- Malposicions esquelètiques o/l locomotores
- Dificultats psicomotores
- Mal color, palidesa, icterícia
- Retard en els canvis puberals
- Pèrdua o guany de pes sobtat
- Fatiga crònica
- Tos crònica, congestió repetitiva
- Ulls vermells
- Mala higiene general
- Vòmits reiteratius
- Amenorrea, dismenorrea
- Increment compulsiu de l'activitat física
- Reducció de l'activitat
- Insomni o somnolència
- Debilitat, mal de cap, mareig
- Molesties i dolors repetitius
- Palpitacions
- Visió borrosa
- Caminar insegur
- Pèrdua de veu

TREBALL AMB LES FAMÍLIES

- Canvis del fill/filla adolescent
- Comunicació pares-fills a l'adolescència
- Versions a pares/mares dels continguts del corresponent projecte curricular de salut

ALGUNES VALORACIONS

RESULTATS

Globalment:

Consolidació d'una experiència de col·laboració entre els serveis escolars i d'atenció primària de salut que, tant pel contingut i metodologia, com per dinàmica i clima de treball, pot servir de referent per encetar experiències semblants entre aquests serveis o d'altres relacionats.

RESULTATS

Concretament:

- S'ha assolit un clima de confiança entre els professionals docents i sanitaris, basat en el coneixement mutu i en el respecte professional que és la base per mantenir un bon nivell de col·laboració i coordinació en l'acció.
- Els protocols d'actuació en els diferents vessants de la col·laboració són prou àgils i flexibles com per adaptar-se a casos i contextos força diversos
- En concret, un protocol de derivació d'alumnes a la Unitat d'Atenció a l'Adolescent prou experimentat i amb resultats prou satisfactoris tant per la quantitat com per la qualitat de les intervencions
- La Unitat d'Atenció a l'Adolescent és un recurs conegut i valorat pels IES i els seus professionals i presentat sistemàticament a l'alumnat
- Un projecte curricular per a l'educació per a la salut per a la secundària, amb continguts seqüenciats al llarg de l'etapa i amb materials de suport.
- Una oferta continua d'activitats per a les diverses iniciatives d'escola de pares/mares dels IES.

VALORACIÓ

Punts forts:

- La dinàmica de treball establerta entre els dos serveis i, en especial, entre els seus professionals
- La consolidació dels projectes de salut en els diferents IES
- L'efectivitat de la UAA per donar resposta a joves en risc i la credibilitat que ha assolit davant la comunitat escolar i la població en general

Punts febles:

- La poca capacitat de convocatòria de les activitats adreçades a pares i mares.
- La manca de procediments d'avaluació efectius de l'impacte del conjunt de la intervenció relacionada amb el Grup de Salut

Interrogants:

- El futur de la UAA del CAP Terrassa Nord i la seva possible generalització als altres CAPs del territori
- La idoneïtat de l'organització actual a l'hora de créixer notablement la complexitat de l'estructura sanitària
- El desenvolupament d'aquesta experiència en el marc del nou Projecte "Salut i Escola", impulsat pels dos departaments del Govern.

CONCLUSIONS

- La nostra actuació s'ha de basar en el respecte a l'adolescent i al seu projecte personal.
- Els joves utilitzen la consulta si l'oferta sanitària s'adequa a les seves necessitats i així ho perceben.
- La col·laboració entre el Centre docent i el Centre de salut és imprescindible per aconseguir que els joves elaborin un bon projecte de vida saludable.
- Cal avançar en la promoció i la coordinació dels diferents serveis per a joves per assolir intervencions més efectives i sostenibles.